

Pēterim Vilka k-gam
Valdislavam Vespera k-gam
Pārresoru koordinācijas centrs
Brīvības bulvāris 36, Rīga LV-1052
pkc@pkc.mk.gov.lv

Ērikam Eglīša k-gam
Raimondam Aleksejenko k-gam
Ekonomikas ministrija
Brīvības iela 55, Rīga LV-1519

2019.gada 7. novembrī.

Par Nacionālās attīstības plāna 1. redakcijas priekšlikumiem - starptautisko biznesa pakalpojumu centru attīstības potenciāla aktivizācija Rīgas metropoles reģiona un valsts attīstības kontekstā.

Pārresoru koordinācijas centrs ir nodevis publiskai apspriešanai Nacionālā attīstības plāna 1. redakciju (NAP 2027), kas būs galvenais vidēja termiņa rīcības plāns Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas ieviešanā. Šis dokuments noteiks prioritātes, mērķus, investīciju virzienus un reformas, lai nodrošinātu Latvijas attīstību un cilvēku dzīves kvalitātes uzlabošanos 7 gadu periodā.

NAP 2027 politikas veidotāji atzīst, ka valsts saskaras ar globāliem izaicinājumiem, kuru risināšanai ir jāpievērš uzmanība ne tikai individuālā, bet reģionālā un valsts mērogā, lai nezaudētu valsts konkurētspēju. Atzinīgi vērtējam secinājumus, ka notiek virzība no zemo izmaksu darbaspēka ekonomikas uz zināšanu komercializācijā balstītu produktivitāti. Latvija vēlas veidot un piesaistīt gudru un pieprasījumam atbilstošu darbaspēku, dodot tam iespēju strādāt mūsdienīgās, sociāli atbildīgās darbavietās.

NAP 2027 viens no trīs stratēģiskajiem mērķiem ir “Produktivitāte un ienākumi”, kas veidos pamatu ilgtspējīgai izaugsmei. Definējot šo mērķi, tiek minēts, ka Latvijas konkurētspējas priekšrocību izveidošanai ir nepieciešams atbalstīt vietējos uzņēmējus, ieviešot inovatīvas, jaunas tehnoloģijas, efektīvākus darba procesus, u.tml. Pilnībā atbalstot šo virzienu, vēlamies valsts stratēģijas līmenī uzsvērt otru uzņēmēju grupu, proti - **ārvalsts investoru nozīmi valsts ekonomikas attīstībā.** Tas lātu rīcības plānos, kas sekos pēc NAP 2027, īpaši izdalīt Starptautisko biznesa pakalpojumu centru (SBPC) attīstību, jo šis vektors ir vērsts uz to pašu stratēģijas mērķi – valsts konkurētspējas nodrošināšanu starptautiskajā arēnā un valsts iedzīvotāju labklājības pieaugumu.

SBPC attīstība vistiešākajā veidā iedarbojas uz lielas iedzīvotāju daļas ienākumu pieaugumu, un arī veicina augstas pievienotās vērtības pakalpojumu piesaisti, izglītības sistēmas attīstību un stimulē augstas jomas speciālistu reemigrāciju.

Valsts politikas veidotājiem šī joma ir ļoti labi zināma un ir atzīta par prioritāru.

2018. gada 26. aprīlī tika parakstīts Starptautisko biznesa pakalpojumu centru attīstības sadarbības memorands. Ekonomikas ministrija, Rīgas dome, Latvijas investīciju un attīstības aģentūra no publiskā sektora puses un nacionālā nekustamo īpašumu attīstītāju alianse, Latvijas Komercbanku asociācija un Ārvalstu investoru padome Latvijā no privātā sektora puses apņēmās veidot mērķiecīgu sadarbību sektora attīstīšanā ar mērķi radīt papildus radīt vismaz 10 tūkstošus jaunu darba vietu ar augstu pievienoto vērtību.

Vērtējot Rīgas un Rīgas metropoles areāla, kas ar vairāk kā 1 miljons iedzīvotāju ir pārliecinoši lielākais areāls Baltijas valstu vidū, sasniegto SBPC piesaistē, ir jāsecina, ka Rīgas potenciāls netiek pilnībā izmantots. Kopš memoranda parakstīšanas Viļņa ir pārliecinoši turpinājusi attīstīties kā Baltijas SBPC centrs, piesaistot ievērojamu skaitu ārvalsts SBPC uzņēmumus. Pēdējo 1,5 gadu laikā vien esošās un ienākošās SBPC organizācijas papildus esošajām platībām vai no jauna ir iznomājušas vairāk kā 60,000 m² A and B klases biroju platību iepretim Rīgas 4500 m². Uz 2018.gada beigām Latvijā SBPC sektors nodarbināja ap 9000 darbinieku iepretim Lietuvas vairāk kā 17,000. Pie tam, Lietuvā SBPC sektora aktivitāte un jaunu centru ienākšana turpināja būt ļoti augsta arī 2019. gadā.

Lai Latvija nezaudētu konkurētspēju globālo spēlētāju un konkurējošo valstu un pilsētu starpā, vēlamies izteikt sekojošus priekšlikumus:

- Rīcības virziens "Darbs un ienākumi". Atzīt SBPC sektoru kā nozīmīgu spēlētāju, kas spēj radīt darba tirgus pieprasījumam atbilstoša un kvalificēta ārvalstu darbaspēka un talantu piesaisti, tai skaitā darbaspēka remigrāciju. Papildināt mērķa indikatorus ar darbavietu skaitu, kas radītas konkrētajā sektorā.
- Rīcības virziens "Kapitāls un uzņēmējdarbības vide". Papildināt mērķa uzdevumu ārējās ekonomiskās politikas īstenošanai skaidru mērķu sasniegšanai ar sadrumstalotības mazināšanu atbalsta pasākumiem, tādējādi cenšoties panākt lielākas un fokusētākas investīcijas komandai, informācijas platformai un aktivitātēm, kas veido valsts un Rīgas metropoles areāla tēlu SBPC uzņēmēju vidū.
- Rīcības virziens "Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi". Papildināt rīcības mērķus ar Rīgas metropoles areāla biznesu klasteru nozīmīgo lomu, koncentrējot šajos rajonos lielu daudzumu augstas pievienotās vērtības darbiniekus un radot lielāko daļu no biznesa pakalpojumu eksporta apjoma. Transporta infrastruktūras uzlabojumiem un risinājumiem ir jābūt vērstiem uz darbaspēka mobilitātes nodrošinājumu šajos klasteros, lai nodrošinātu brīvu darbaspēka pieklīvi un netiku kavēta šo lokāciju tālāka attīstība. Vienlaikus ir jānodrošina līdzīgas mobilitātes priekšrocības vietās, kur koncentrējas

universitātes, kas rada nākamos darbiniekus un pārtop par inovāciju klasteriem, sadarbojoties ar uzņēmējiem.

- Prioritāte "Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība" definē Rīgas metropoles areālu kā intensīvas uzņēmējdarbības un pētniecības vidi, kur koncentrējas dažādu nozaru talanti, kam ir izšķiroša loma attiecīgās teritorijas ekonomikas attīstībā un labklājības vairošanā. Tieki atzīts, ka cilvēkresursu kvalitāte un prasmes ir pamatā reģiona ekonomiskās attīstības pārākumam, kas izvirzīs Rīgas metropoles areālu starp līderiem Baltijas valstu vidū. Vienlaikus, definējot rīcības virzienus ("Līdzsvarotai reģionālā attīstība") tiek uzsvērts, ka izaugsme nav bijusi līdzsvarota, jo ir liela nevienlīdzība starp Rīgas reģionu un attālo reģionu izaugsmes. Rekomendējam atzīt valsts stratēģijas līmenī NAP 2027 ievadā minēto, ka Rīgai ir jātop par nozīmīgu kultūras, tūrisma un biznesa centru Eiropā. Rīgas metropoles areāls, kurā koncentrējas vairāk kā puse (52%) no valsts iedzīvotājiem un kur tiek radīti 80% no valsts IKP, ir milzīgs dzinējspēks visai valstij un tai ir neizmantots potenciāls ārvalsts investīciju piesaistē. Dotajā brīdī Rīga būtiski atpaliek ārvalsts investīciju piesaistē no pārējām Baltijas valstu galvaspilsētām un šī atšķirība turpina palielināties. Izmantojot Rīgas metropoles areāla potenciālu un piesaistot SBPC, vienlaikus neaizmirstot par transporta infrastruktūras uzlabojumiem, tiks radīti arī priekšnoteikumi to paplašināšanai ārpus galvaspilsētas, kur koncentrējas pārējās valsts augstskolas un koledžas (Daugavpils, Rēzekne, Liepāja, Ventspils, Jelgava u.c.). Šis process nav iespējams, apejot Rīgu. Mērķa indikatoriem ir jāaizpogulo pieaugums arī konkrēti Rīgas metropoles areālā (investīciju piesaiste šajā areālā), lai nodrošinātu dzinēja jaudu pārējo reģionu attīstībai.

Atsaucoties uz augstāk minēto, lai Rīgas metropoles areāls varētu pārliecinoši nokļūt līderu pozīcijās Baltijas valstu vidū un taptu par kultūras, tūrisma un biznesa centru Eiropā, ārvalsts investīcijas, kas vērstas uz augstas pievienotās vērtības darbavietu radīšanu ir jādefinē kā viens no svarīgiem rīcības virziena mērķiem, nodrošinot prioritāriem reģioniem un sektoriem atbilstošus mērķa indikatorus.

Uz sadarbību,

Fredis Bikovs, valdes priekšsēdētājs

ABSL Latvija

Association of Business Service Leaders / Biznesa pakalpojumu centru nozares asociācija

Mārtiņš Vanags, valdes priekšsēdētājs

NNIAA

Nacionālā nekustamo īpašumu attīstītāju alianse

Romāns Astahovs, vadošais direktors

Vastint Latvia

Santa Rozenkopfa, Baltijas vadošā partnere

CBRE Baltics

Deniss Kairāns, partneris un vadošais direktors Latvijā

Colliers International

Ilze Purmale, direktora p.i.

Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments